Sygn. akt VII U 299/25

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2025 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Dorota Michalska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 3 października 2025 r. w W.

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 10 stycznia 2025 roku

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 299/25

UZASADNIENIE

W dniu 6 lutego 2025 r. M. P. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 stycznia 2025 r., znak (...), którą organ rentowy odmówił jej ponownego ustalenia wysokości emerytury i wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w ten sposób, aby przyznać ubezpieczonej prawo do przeliczenia emerytury w wysokości bez zmniejszenia o sumy kwot pobranych wcześniej emerytur, ewentualnie w ten sposób, aby zobowiązać organ rentowy do wyliczenia wysokości świadczenia emerytalnego z pominięciem art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. bez pomniejszenia podstawy obliczenia emerytury od ustania zatrudnienia przez ubezpieczoną do osiągnięcia przez nią powszechnego wieku emerytalnego (odwołanie - k. 3- 9v. a.s.)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477^{14} § 1 k.p.c. W uzasadnieniu stanowiska wskazał, że decyzją z dnia 05.02.2007 r. przyznano M. P. emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym, emerytura ta, zgodnie z obowiązującymi przepisami nie została pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Następnie organ rentowy wskazał, że w dniu 27.12.2024 r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne obliczenie wysokości emerytury w trybie art. 114 ust. 1 pkt I ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2016 r. wydanym w sprawie P 20/16. Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury, gdyż M. P. nie należy do grona osób, których dotyczy wskazany wyrok, nie ma przyznanego świadczenia, którego podstawa obliczenia została pomniejszona o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur. Organ rentowy podkreślił, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przeniesienie sprawy na drogę sądową przez

wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć. Przed sądem wnioskodawca może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją, natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował. Treść decyzji jest natomiast wyznaczana wnioskiem świadczeniobiorcy (odpowiedź na odwołanie – k. 10 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona M. P. urodziła się (...) W dniu 9 stycznia 2007 r., będąc w wieku 54 lat i 11 miesięcy złożyła do organu rentowego wniosek o emeryturę (wniosek – k. 1-5 a.e.).

Decyzją z dnia 5 lutego 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym od 10 lutego 2007 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (decyzja z dnia 5 lutego 2007 r. – k. 17 a.e.).

Kwota emerytury była kilkukrotnie waloryzowana (bezsporne).

M. P. złożyła do organu rentowego wniosek z dnia 4 grudnia 2024 r. o ponowne ustalenie świadczeń w trybie wznowieniowym, wskazując że domaga się ponownego obliczenia świadczenia z wyłączeniem zastosowania art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, powołując się na treść wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt P 20/16 oraz z dnia 4 czerwca 2024 r., sygn. akt SK 140/20 (wniosek – k. 15-17 a.r.).

Decyzją z 10 stycznia 2025 r., znak (...) organ rentowy odmówił M. P. prawa do ponownego ustalenia świadczenia. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że ubezpieczona nie znajduje się w gronie osób, których dotyczy orzeczenie Trybunału z dnia 6 marca 2019 roku, gdyż nie jest kobietą urodzoną w (...) roku oraz nie ma ustalonego prawa do emerytury w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego 60 lat dla kobiet według zreformowanych zasad (decyzja ZUS z 10 stycznia 2025 r.– k. 1 akt emerytalnych).

Powyższy stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami i Sąd ustalił go w oparciu o dokumenty zgromadzone w aktach organu rentowego, których strony również nie kwestionowały.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż M. P. nie ma przyznanego świadczenia, którego ponownego obliczenia się domaga.

Rozpoznanie sprawy w analizowanym przypadku nastąpiło na posiedzeniu niejawnym. Taką możliwość daje art. 148^1 § 1 k.p.c. (Dz. U. z 2024 r., poz. 1568), który przewiduje, że Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, jeżeli Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. W przedmiotowej sprawie Sąd ocenił, że jej przeprowadzenie nie jest konieczne, gdyż stan faktyczny w niniejszej sprawie nie był sporny, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy i wydanie rozstrzygnięcia na posiedzeniu niejawnym.

Decyzją z dnia 5 lutego 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał ubezpieczonej emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym od 10 lutego 2007 r. M. P. nigdy nie złożyła wniosku o przyznanie renty w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

W wyroku z dnia 4 czerwca 2024 r. SK 140/20 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251) w zakresie, w jakim dotyczy osób, które złożyły wniosek o przyznanie świadczeń, o których mowa w tym przepisie, przed 6 czerwca 2012 r., jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Według Trybunału doszło do złamania zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa. Ubezpieczeni, którzy zdecydowali się na korzystanie z wcześniejszej emerytury, nie mieli - w momencie podejmowania tej decyzji na podstawie obowiązującego wówczas stanu prawnego - świadomości co do skutków prawnych, jakie może ona wywoływać w sferze ich przyszłych uprawnień z tytułu emerytury powszechnej. W szczególności nie mogli przewidzieć, że przejście na emeryturę jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego będzie wiązało się z pomniejszeniem zgromadzonego kapitału o pobrane świadczenia.

Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że ustawa z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637; dalej: ustawa nowelizująca) została ogłoszona 6 czerwca 2012 r. i zgodnie z jej art. 22 weszła w życie 1 stycznia 2013r. Nie wszystkie osoby objęte zakresem art. 25 ustawy emerytalnej miały możliwość świadomego ukształtowania swojej sytuacji prawnej. Niekorzystnego obliczania podstawy wymiaru emerytury, tj. z uwzględnieniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, wydłużona, półroczna vacatio legis pozwoliła uniknąć jedynie tym osobom, które przed 1 stycznia 2013 r. osiągnęły już wiek emerytalny, wymagany przez art. 24 ustawy emerytalnej, w brzmieniu obowiązującym przed tą datą, i złożyły wniosek o wypłatę tego świadczenia. Do dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej osoby te nabyły już prawo do emerytury z nowego systemu (art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej). W okresie vacatio legis mogły również złożyć wniosek o ustalenie prawa do tej emerytury na podstawie przepisów dotychczasowych. W stosunku do tych osób przepis nie miał zastosowania - pokrzywdzone jego skutkami zostały jedynie osoby, które skorzystały z prawa do jednego ze świadczeń wymienionych enumeratywnie w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej przed jego ogłoszeniem w Dzienniku Ustaw i jednocześnie nie uzyskały prawa do emerytury na zasadach ogólnych przed 1 stycznia 2013 r.

Orzeczenie odnosi się do takich osób, które pobierały wcześniejszą emeryturę, a potem uzyskały prawo do emerytury wraz z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego obliczone wedle tak zwanych „nowych zasad”. Jeśli w przypadku takich osób organ rentowy tę emeryturę tzw. powszechną pomniejszył o wcześniej pobrane emerytury wcześniejsze to w ich przypadku Trybunał Konstytucyjny w wyroku wskazał na niezgodność art. 25 ust 1 b z Konstytucją. Jednak M. P. nie jest taką osobą o jakiej mowa w orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, gdyż nigdy nie złożyła wniosku o przyznanie renty w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. Ubezpieczona od lutego 2007 roku pobiera emeryturę wcześniejszą, zatem nie należy do kręgu osób, których dotyczą wskazane przez nią orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, nie zastosowano w jej przypadku art. 25 ust. 1 b ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie dokonywano obliczenia emerytury w powszechnym wieku emerytalnym o co ubezpieczona musiałaby dopiero zawnioskować.

Należy mieć na uwadze, że zgodnie z art. 116 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 1631) postępowanie w sprawie świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Te wyjątki, kiedy organ rentowy działa z urzędu określono w art. 116 ust. 1 a, w którym przyjęto, że postępowanie o emeryturę wszczyna się z urzędu, jeżeli wiek emerytalny dla uprawnionych do świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego określają przepisy art. 24 ust. 1a i 1b oraz art. 27 ust. 2 i 3). Również z urzędu, zgodnie z art. 24a przyznaje się emeryturę zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu (art. 24a).

Zatem ogólną zasadą prawa ubezpieczeń społecznych jest wypłata świadczenia na wniosek zainteresowanego, poczynając od dnia powstania prawa do emerytury (tj. spełnienia ustawowych warunków), lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Istotna jest zatem data wystąpienia z wnioskiem o ustalenie prawa do świadczenia, ponieważ ustawa o emeryturach i rentach z FUS odróżnia moment powstania prawa (tj. spełnienie warunków - art. 100) od momentu wypłaty świadczenia (tj. nie wcześniej niż od miesiąca zgłoszenia wniosku lub wydania decyzji z urzędu - art. 129 ust. 1).

Odwołująca się wiek emerytalny, zgodnie z art. 24 ust. 1 pkt 7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, tj. 60 lat osiągnęła w dniu 10 lutego 2012 r. i z tą datą niewątpliwie nabyła prawo do emerytury. Jednak od nabycia prawa do emerytury należy odróżnić jego realizację. Decyzja organu rentowego ma charakter deklaratoryjny i jest wydawana, co do zasady

po złożeniu wniosku zainteresowanego. Raz jeszcze należy podkreślić, że M. P. takiego wniosku nie złożyła, zatem nie nabyła prawa do emerytury w wieku powszechnym.

Mając na uwadze powyższe, Sąd nie może uznać wniosku o przeliczenie emerytury, ponieważ M. P. nie mieści się w grupie osób, których to stwierdzenie niezgodności z Konstytucją art. 25 ust 1b dotyczy. Jest to okoliczność, która nie budzi żadnych wątpliwości, dlatego argumentacja strony powołana w odwołaniu nie została uwzględniona.

W tych okolicznościach odwołanie M. P. od decyzji z dnia 10 stycznia 2025 r., znak (...), którą organ rentowy słusznie odmówił jej prawa do ponownego ustalenia świadczenia, podlegało oddaleniu na podstawie art. 477^{14} § 1 k.p.c., wobec braku przesłanek do zmiany zaskarżonej decyzji.